

چکیده

مقدمه: تغییر الگوی جهانی بیماری‌ها چالش‌هایی را برای پناهندگان و متخصصان مراقبت‌های بهداشتی به همراه دارد. تامین مراقبت‌های اولیه بهداشتی برای پناهندگان نگرانی روزافزون در سطح جهانی است. همچنین پناهندگان نیازهای مراقبت‌های بهداشتی پیچیده‌ای دارند که باید توسط خدمات مراقبت‌های اولیه بهداشتی مورد توجه قرار گیرد. دسترسی به این مراقبت‌ها از جنبه‌های مهم سلامت پناهندگان است و بسیاری از پناهندگان در سراسر جهان دسترسی محدود به مراقبت‌های اولیه بهداشتی دارند. هدف این مطالعه ارائه مدل مراقبت‌های بهداشتی اولیه به پناهندگان افغانستانی در ایران می‌باشد.

روش پژوهش: این پژوهش به صورت کیفی و در سه مرحله انجام شد. در مرحله اول شناسایی تجربیات پناهندگان از مراقبت‌های بهداشتی اولیه، با انجام یک مطالعه کیفی با ۱۹ مصاحبه نیمه ساختار یافته و با تحلیل به روش تحلیل محتوا تبیین گردید. در مرحله دوم مجدداً با انجام مطالعه کیفی دیگری شناسایی تجربیات، موانع و تسهیل‌گرهای ارائه مراقبت‌های بهداشتی به پناهندگان افغانستانی از دیدگاه ارائه‌دهندگان خدمت و مدیران بررسی و این بخش از مطالعه با انجام ۲۱ مصاحبه نیمه ساختار یافته به اشباع اطلاعاتی رسید. مدل اولیه با توجه به نتایج دو مرحله قبل شکل گرفت. در نهایت اعتبار بخشی مدل به دست آمده از دو مرحله قبل با به کارگیری تکنیک دلفی انجام شد. مفاهیم نهایی حاصل از تحلیل داده‌ها برای مدل ارائه مراقبت‌های بهداشتی اولیه شامل ۳۲ زیر طبقه در قالب ۶ طبقه اصلی بود همچنین جهت سهولت آنالیز داده‌ها از نرم افزار Maxqda10 استفاده شد.

یافته‌ها: در بخش نخست تجربیات پناهندگان از مراقبت‌های بهداشتی اولیه در سه طبقه و ۱۴ زیر طبقه تقسیم بندی و تحلیل گردید. طبقات اصلی به دست آمده در این بخش شامل سه طبقه مسائل مرتبط با قبل، حین و بعد از دریافت خدمات بود. در مطالعه کیفی دوم نیز در سه طبقه اصلی شامل چالش‌ها، فرصت‌ها و راهکارها نتایج گزارش گردید. مطالعه کیفی اول که حاصل استخراج تجربیات پناهندگان بود بیشتر به مرحله اول و دوم مدل یعنی قبل و حین دریافت مراقبت‌های بهداشتی تاکید می‌کند، اما مطالعه کیفی دوم که در قسمت ارائه‌دهندگان و مدیران بود به مرحله حین ارائه مراقبت‌های اولیه بهداشتی و بعد از دریافت مراقبت‌ها اشاره دارد. مدل ارائه مراقبت به پناهندگان استخراج و در نهایت مدل استخراج شده در دلفی انجام شده مورد تایید قرار گرفت.

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه باعث ایجاد یک مدل و در نتیجه تعریف مدلی سه مرحله‌ای برای ارائه مراقبت‌های اولیه بهداشتی به پناهندگان گردید. از تلفیق یافته‌های این دو مرحله مدل نهایی شکل گرفت و مورد اجماع صاحب نظران این زمینه قرار گرفت. با این پژوهش جنبه‌های مختلف ارائه مراقبت‌های بهداشتی اولیه به پناهندگان واکاوی گردیده و نحوه، کیفیت، عوامل تسهیل‌کننده و پیش‌برنده در ارائه خدمت به این جمعیت بزرگ کشف و در نهایت منجر به ارائه مدل مناسب و کاربردی برای ارائه مراقبت‌های

بهداشتی اولیه به آن ها گردید. امید است مسئولین تصمیم گیرنده استفاده از نتایج این پژوهش را در برنامه ریزی برای پناهندگان به کشورمان مد نظر قرار دهند.

کلیدواژه : پناهنده، مراقبت‌های اولیه بهداشتی، افغانستان، ایران